

Rapport

Monitor top- teamsportcompetities

1- meting versterking van de
nationale teamsportcompetities

Monitor top-teamsportcompetities

1- meting versterking van de nationale teamsportcompetities

In opdracht van NOC*NSF

Mulier Instituut

Maaïke Heerschop

Amilia Aarnink

Lisanne Balk

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, oktober 2024

www.mulierinstituut.nl

info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding: auteur(s), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Begrippen

Begrippen

Nationale

topteamssportcompetitie

De hoogste nationale klasse van de seniorencompetitie van de betreffende teamsport in Nederland, voor zowel de mannen en de vrouwen als de gemengde teams.

Teamsporten

Alle sporten die je niet alléén kunt beoefenen voor een eindresultaat op het podium. Sporten waarbij je ook individueel een eindresultaat kunt behalen, vallen buiten de definitie van teamsport (NOC*NSF, 2017).

Inhoudsopgave

Monitor topteamsportcompetities

Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Achtergrond	7
1.2 Doel	8
1.3 Vraagstelling	8
2 Onderzoeksmethode	10
2.1 Aanpak	10
2.2 Respons	11
3 Resultaten	12
3.1 Spelers in topteams	12
3.2 Nationale topteamsportcompetitie	14
3.3 Functies en organisatie topteams	17
3.4 Accommodaties en faciliteiten	21
3.5 Financiën	25
3.6 Publieke en media-aandacht	29
3.7 Ondersteuning	33
3.8 Kennisdeling	35
Overzicht per sport	36
4 Conclusie	38
4.1 Belangrijkste conclusies	38
4.2 Vergelijking met 2021-2022	39
4.3 Disclaimer vergelijking	40
Bronnen	42
Bijlage 1 - Verdeling functies	43

Samenvatting

Inleiding

Met dit onderzoek geven we inzicht in de huidige situatie van de topclubs spelend in de nationale topteamsportcompetities van handbal, hockey, korfbal, volleybal en waterpolo. 50 topclubs werkten mee aan dit onderzoek. We bekijken aspecten als samenstelling van de teams, trainer-coaches, accommodaties/faciliteiten, financiën, publieke aandacht en ondersteuningsbehoefte. Dit onderzoek is te zien als 1-meting over het seizoen 2023-2024. De 0-meting hebben we gedaan over het seizoen 2021-2022.

Probleemstelling

Wat is de implementatie- en organisatiekracht van de topclubs spelend in de nationale topteamsportcompetities van de sporten handbal, hockey, korfbal, volleybal en waterpolo? En welke veranderingen zijn zichtbaar ten opzichte van het seizoen 2021-2022?

Conclusie

- Tussen de topclubs in de topteamsportcompetities bestaan nog steeds grote verschillen. Voor handbal, volleybal en waterpolo wordt het niveau van de Nederlandse competities aanzienlijk lager beoordeeld dan die van andere landen. Hockey en korfbal worden juist hoog gewaardeerd. De doorstroming van jeugdspelers naar topteams varieert sterk per sport. De doorstroompercentages liggen het hoogst bij de waterpolotopclubs.
- De meeste topclubs zijn tevreden over het aantal trainers/coaches, maar het carrièreperspectief en de erkenning voor het vak trainer/coach beoordelen de meeste clubs negatief. Wel hebben bijna alle coaches een opleiding gevolgd.
- De trainingsaccommodaties beoordelen de clubs over het algemeen goed. In het handbal en waterpolo is de beschikbaarheid van de faciliteiten een probleem. Wat betreft financiën halen hockey-, volleybal- en handbalclubs hun grootste inkomsten uit sponsoring, terwijl korfbal- en waterpoloclubs afhankelijker zijn van contributie. De hockeyclubs besteden het hoogste bedrag aan hun topteams en de waterpoloclubs het laagste.
- De media-aandacht en het aantal bezoekers bij wedstrijden variëren sterk per sport. Hockeywedstrijden trekken de meeste bezoekers en krijgen de meeste media-aandacht, waterpolowedstrijden de minste. De ondersteuningsbehoefte ligt bij veel topclubs bij sponsoring en commercie, vooral bij de handbal- en volleybalclubs.
- In vergelijking met het seizoen 2021-2022 is dit seizoen een positieve trend te zien: de inkomsten uit sponsoring nemen toe en er zijn verbeterde faciliteiten, zoals krachttrainingsruimtes. Ook zijn er meer bezoekers bij de meeste sporten. Daarnaast zijn de meeste topclubs tevredener over het aantal trainers/coaches dat actief is in hun sport.

Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we de aanleiding, het doel en de onderzoeksvraag van het onderzoek.

1.1 Achtergrond

Strategisch kader topsport

De afgelopen jaren is uitvoering gegeven aan het deelakkoord 'Topsport die inspireert' van het Nationaal Sportakkoord I (Ministerie van VWS et al., 2019). Hierbij stonden zes 'sleutelprojecten' centraal, waaronder het versterken van de nationale topteamcompetities.

Op basis van de ontwikkelingen en resultaten in de afgelopen drie jaar hebben het ministerie van VWS, NOC*NSF en VSG de contouren geschetst voor een *Strategisch kader topsport 2032*. Dit biedt een geactualiseerde en gezamenlijke visie op topsport voor de langere termijn. Het *Strategisch kader topsport* is onderdeel van het Nationaal Sportakkoord II (Ministerie van VWS et al., 2023).

De overkoepelende ambitie van het *Strategisch kader topsport* is het maximaliseren van de maatschappelijke waarde van topsport in Nederland. Om de maatschappelijke waarde van topsport verder te vergroten worden vier 'typen' topsport geïdentificeerd:

- topsport- en opleidingsprogramma's van de sportbonden;
- paralympische topsport;
- commerciële sporten (zoals Formule 1, betaald voetbal, schaatsen, wielrennen);
- topteamcompetities.

Om de maatschappelijke waarde van deze laatste doelgroep (topteamcompetities) te vergroten is het project 'versterken topteamcompetitie en topclubs 2032' opgericht. In 2022 is hiermee gestart.

Versterken topteamcompetities en topclubs

Het project 'versterken top-teamcompetitie en topclubs 2032' heeft als ambitie om samen met sport, onderwijs, overheden, bedrijfsleven en media de maatschappelijke waarde van topteamcompetities, topclubs en talentvolle teamsporters te vergroten.

De focus op teamsporten is gebaseerd op de aanname dat hoogwaardige teamsportcompetities in potentie meer maatschappelijke waarde hebben dan individuele sporten. Onder andere door de continue aandacht en een grote betrokkenheid van de clubachterban.

De vijf teamsporten handbal, hockey, korfbal, volleybal en waterpolo hebben het voortouw genomen om samen met alle stakeholders te werken aan een impuls van hun topcompetities. Ruim twintig organisaties hebben een intentieverklaring voor samenwerking getekend.

Er is een plan van aanpak opgesteld om het geschetste eindbeeld in 2032 te bereiken (Team Sportakkoord, 2022). Hieruit volgen vijf strategische lijnen met doelstellingen voor de langere termijn:

- vergroten van de maatschappelijk waardepropositie om te komen tot een toekomstbestendig(e) model of businesscase op club- en competitieniveau;
- meer integrale beleidsontwikkeling en een kwaliteitssysteem rondom topclubs en teamsportcompetities;
- versterken van de (gezamenlijke) implementatie- en organisatiekracht van de topteamsportclubs en sportbonden;
- versterken van alle pijlers van het (top)sportklimaat van topclubs om talentvolle sporters en mogelijkheden te bieden zich dicht bij huis te ontwikkelen en in topcompetities uit te komen;
- vergroten van het wekelijkse bereik en de zichtbaarheid van de nationale topteamsportcompetitie (teams, clubs, spelers, maatschappelijke waarde).

1.2 Doel

Om input te leveren voor de derde en de vijfde strategische lijn hebben we in over het seizoen 2021-2022 ([publicatie 2023](#)) voor het eerst onderzoek gedaan naar de organisatiekracht (0-meting). In 2024 hebben we een 1-meting gedaan en in dit rapport presenteren we daarvan de resultaten.

Om topclubs te helpen met optimaliseren is het essentieel te weten wat de huidige situatie per topclub en topteam is, welke ondersteuningsbehoeften zij hebben en welke vervolgstappen gewenst en haalbaar zijn. Daarnaast vergelijken we de huidige situatie met die uit 2023.

1.3 Vraagstelling

In dit onderzoek geven we antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is de huidige implementatie- en organisatiekracht van de topclubs spelend in de nationale topteamsportcompetities?
- Welke veranderingen zijn zichtbaar ten opzichte van de situatie in het seizoen 2021-2022?

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we de aanpak en de respons op de vragenlijst bij de topclubs. In hoofdstuk 3 belichten we per thema de resultaten. Hierbij beschrijven we de resultaten eerst globaal voor alle sporten samen.

Vervolgens vergelijken we de sporten met elkaar. Aan het eind van elke paragraaf volgt een opsomming van de opvallendste resultaten per sport. We sluiten af met een conclusie, waarin we globaal de topcompetitie per sport bespreken en kijken naar de overkoepelende ondersteuningsbehoefte.

Onderzoeksmethode

In dit hoofdstuk beschrijven we de gebruikte aanpak en de respons.

2.1 Aanpak

Deelnemende sporten

De deelnemers aan dit onderzoek waren topclubs van de vijf teamsporten handbal, hockey, korfbal, volleybal en waterpolo. In [tabel 2.1](#) staat het aantal teams per topcompetitie in het seizoen 2023-2024. In de bijlage staan alle teams per sport.

Tabel 2.1

Aantal teams per sport spelend in de nationale topcompetitie in seizoen 2023-2024

(in aantallen)

Sport	Nationale topcompetitie	Aantal teams heren/dames
Handbal	Eredivisie Handbal en Heren BENE-League	H: 16, D: 12, H: 6 (BENE-League)
Hockey	Tulp Hoofdklasse Hockey	H: 12, D: 12
Korfbal	Kenonz Korfbal League	10
Volleybal	(Betcity) Eredivisie Volleybal	H: 10, D: 10
Waterpolo	Eredivisie Waterpolo	H: 12, D: 9

Bron: Deskresearch, Mulier Instituut 2024.

Alle topclubs hebben een vragenlijst ontvangen. Sommige topclubs hebben zowel een heren- als een damesteam op het hoogste niveau. Voor beide teams ontvingen zij een aparte vragenlijst. Enkele clubs hebben de vragenlijst voor zowel de heren- als de damesteam via één link ingevuld.

Vragenlijst

De vragenlijst uit het onderzoek van 2023 hebben we herzien. We hebben slechts kleine aanpassingen gedaan. Onderwerpen die in de vragenlijst aan bod komen zijn:

- spelers in topteams;
- het niveau van de competitie;
- functies en organisatie van de topteams;
- financiën;
- accommodaties/faciliteiten;
- publieke aandacht en maatschappelijke inzet;
- kennisdeling;
- (gewenste) ondersteuning.

Het uitzetten van de vragenlijsten onder de clubs ging via NOC*NSF en de vijf sportbonden. De clubs konden de vragenlijst invullen van 4 juni t/m 26 juli 2024.

Deskresearch

Naast de vragenlijst hebben we deskresearch uitgevoerd. Per sport zochten we uit hoeveel spelers uit de nationale teams spelen in de topcompetitie in Nederland of in het buitenland.

2.2 Respons

Via de bonden is de vragenlijst uitgestuurd naar 88 topclubs. In totaal vulden 47 clubs de vragenlijst volledig in (53%). De respons is lager dan bij het vorige onderzoek (77%).

In [tabel 2.2](#) staan de responspercentages per sport. Korfbal heeft met 80 procent het hoogste responspercentage. In het onderzoek van 2023 was de respons bij korfbal ook het hoogst (100%).

Tabel 2.2
Responspercentage vragenlijst totaal en per sport
(in procenten en aantallen, n=88)

Sport	Responspercentage	N volledig ingevuld	N totaal
Korfbal	80	8	10
Waterpolo	67	8	12
Hockey	40	6	15
Handbal	52	17	33
Volleybal	44	8	18
Totaal	53	47	88

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, Online vragenlijsten (2024).

Een aantal topclubs heeft zowel een dames- als een herenteam in de hoogste competitie. In totaal hebben we 57 topteams (47 topclubs) in het onderzoek opgenomen die de vragenlijst volledig hebben ingevuld.

Resultaten

In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten per onderwerp. De onderwerpen die aan bod komen zijn: spelers (paragraaf 3.1), competitie (3.2), functies en organisatie topteams (3.3), accommodaties en faciliteiten (3.4), financiën (3.5), publieke en media-aandacht (3.6), ondersteuning (3.7) en kennisdeling (3.8).

3.1 Spelers in topteams

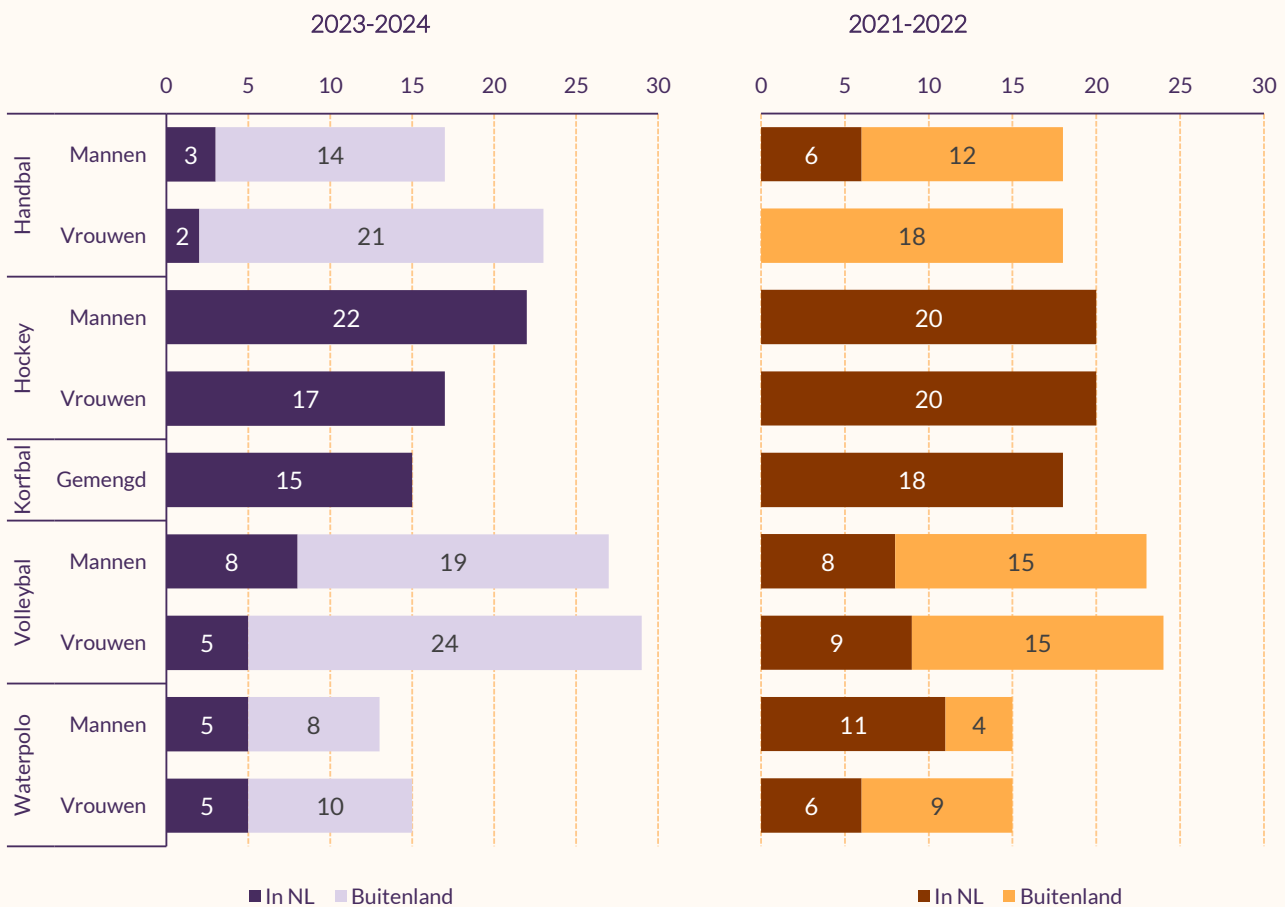
Nederlandse spelers in het buitenland

Figuur 3.1 geeft weer hoeveel spelers er in van het nationale elftal in de Nederlandse topcompetitie spelen. Bij korfbal en hockey spelen alle spelers uit het nationale team in de Nederlandse topcompetitie. Bij het handbal, volleybal en waterpolo speelt de meerderheid van de spelers uit het nationale team in een buitenlandse topcompetitie. Alleen in het volleybal zijn iets meer spelers in het buitenland gaan spelen ten opzichte van het seizoen 2021-2022. In de andere sporten is dit redelijk gelijk gebleven.

Figuur 3.1

Aantal spelers nationale team spelend in Nederland en de buitenlandse competitie

(in aantallen, n=178)

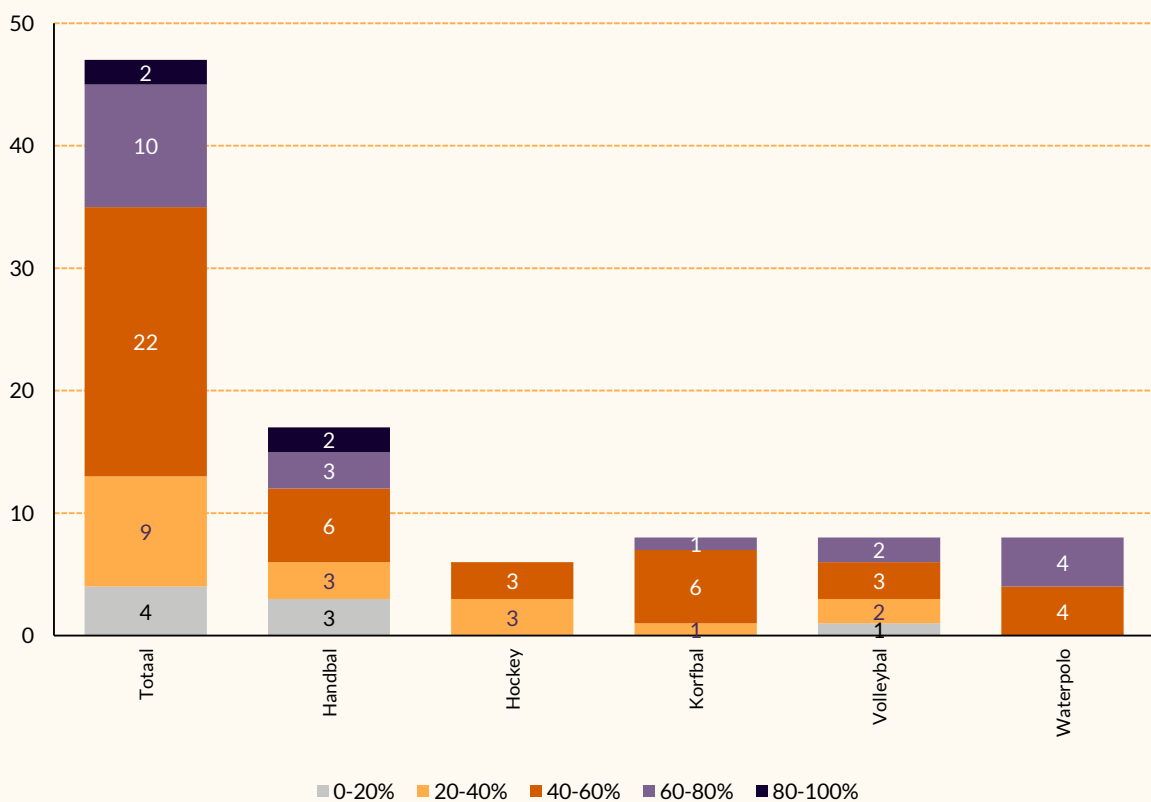

Aandeel spelers uit eigen jeugdopleiding

Om een beeld te krijgen van hoe de jeugdopleiding van een club is georganiseerd, is de doorstroming van eigen jeugd richting de topteams een goede graadmeter. Clubs gaven aan welk percentage spelers van de topteams uit de eigen jeugdopleiding komt (figuur 3.2).

Bij de meeste clubs (n=22) komt 40-60 procent van de spelers uit de topteams uit de eigen jeugd. Bij handbal, korfbal en volleybal kent doorstroming van jeugd naar de topteams een redelijk grote range. Zo zijn er clubs waar de topteams voor 0-20 procent uit eigen jeugd bestaan, maar ook clubs waar dit 80-100 procent is. In het hockey en waterpolo lijkt dit minder ver uit elkaar te liggen. In het hockey bestaan de topteams voor 20-60 procent uit eigen jeugd en in het waterpolo voor 40-80 procent.

Figuur 3.2
Percentage spelers uit eigen jeugdopleiding naar topteams
(in aantallen, n=47)

Uitwerking per sport

- Handbal: de minderheid van de spelers in het nationale team speelt in de Nederlandse topcompetitie. Er zitten grote verschillen tussen clubs in het aantal spelers dat uit de eigen jeugdopleiding komt.
- Hockey: alle spelers van de nationale teams spelen in de Nederlandse topcompetitie. Het aantal spelers van de topteams dat uit de eigen jeugdopleiding komt, is vergeleken met andere sporten aan de lage kant.
- Korfbal: alle spelers van de nationale teams spelen in de Nederlandse topcompetitie. Het aantal spelers in de topteams dat uit de jeugdopleiding van de clubs komt, is gemiddeld in vergelijking met de andere sporten.
- Volleybal: een groot deel van de spelers van de nationale teams speelt in buitenlandse competities. Het aantal spelers van topteams dat uit de jeugdopleiding komt, is gemiddeld in vergelijking met de andere sporten.
- Waterpolo: een groot deel van de spelers uit de nationale teams speelt in een buitenlandse competitie. Ook het aantal spelers in topteams dat uit de jeugdopleiding van topclubs komt, is het grootst in vergelijking met de andere sporten.

3.2 Nationale topteamsportcompetitie

Beoordeling nationale topcompetities

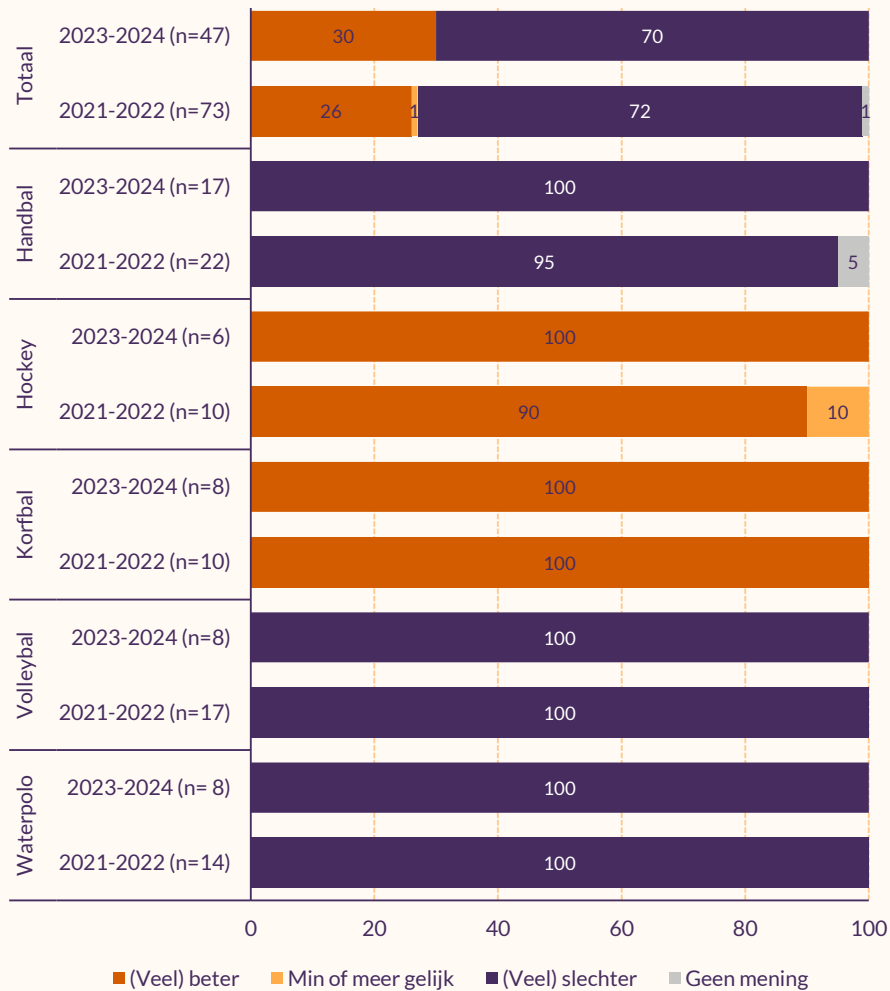
De beoordeling van het niveau van de Nederlandse topcompetitie ten opzichte van de topcompetitie in de best presterende landen verschilt sterk per sport ([figuur 3.3](#)).

Alle handbal-, volleybal- en waterpoloclubs beoordelen de nationale competitie als (veel) slechter dan die in de best presterende landen, terwijl alle hockey- en korfbalclubs de nationale topcompetitie als (veel) beter beoordelen. Dit is vergelijkbaar met de resultaten uit 2021-2022.

Figuur 3.3

Beoordeling nationale seniorentopcompetitie ten opzichte van de topcompetitie in de best presterende landen, totaal en per sport, volgens topclubs

(in procenten, n=47 (2023-2024), n=73 (2021-2022))

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

Het niveau verhogen

De topclubs gaven verschillende antwoorden op de vraag wat kan bijdragen aan het verhogen van het niveau van de nationale topcompetitie (tabel 3.1). Deze antwoorden zijn vergelijkbaar met het seizoen 2021-2022.

Tabel 3.1

De drie meest genoemde zaken die volgens de topclubs kunnen bijdragen aan het verhogen van het niveau van de nationale seniorentopcompetitie, per sport

(n=47)

Handbal	Hockey	Korfbal	Volleybal	Waterpolo
Professionalisering topsport (faciliteiten/trainer/opleiding)	Nieuw competitie-model	Professionalisering topsport (faciliteiten/trainer/opleiding)	Meer media-aandacht	Meer financiële middelen
Meer financiële middelen	Meer financiële middelen	Toevoegen van buitenlandse spelers	Meer financiële middelen	Professionalisering topsport (faciliteiten)
Meer media-aandacht	Minder verplichtingen met Nederlands team	Meer trainingsuren	Professionalisering topsport (opleiding)	Samenwerking tussen clubs

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

Meerdere topclubs geven aan dat voor het verhogen van het niveau van de competitie meer ondersteuning nodig is op het gebied van de duale carrière van topsporters. Topsport vraagt volgens de clubs veel tijd en is moeilijk te combineren met werk of studie.

‘Betere balans tussen sport en maatschappelijke carrière. Vergoeding binnen het hockey is niet voldoende op korte en lange termijn.’
- Hockeyclub

De meeste topclubs noemden de professionalisering van de topsport als iets wat kan bijdragen aan het verhogen van het niveau van de nationale topcompetitie.

‘Professionalisering in de vorm van betere faciliteiten en beloningsmogelijkheden, zodat spelers nog meer trainingsuren kunnen maken.’
- Waterpoloclub

Uitwerking per sport

- **Handbal:** alle handbalclubs beoordelen het niveau van de nationale competitie als (veel) slechter dan die in best presterende landen. Dit is vergelijkbaar met twee seizoenen geleden. De professionalisering van de

topsport zien veel topclubs als belangrijk onderdeel om het niveau van de competitie te verhogen.

- Hockey: alle hockeyclubs beoordelen het niveau van de nationale competitie als (veel) beter dan die in best presterende landen. In seizoen 2021-2022 vond 10 procent van de hockeyclubs het niveau van de nationale competitie nog min of meer gelijk aan de best presterende landen. De hockeytopclubs pleiten voor een nieuw competitie­model om het niveau te verhogen.
- Korfbal: alle korfbalclubs beoordelen het niveau van de nationale competitie als (veel) beter dan die in best presterende landen. Dit is vergelijkbaar met twee seizoenen geleden. De korfbal­topclubs zien het toevoegen van buitenlandse spelers aan de competitie als belangrijk onderdeel om het niveau te verhogen.
- Volleybal: alle volleybalclubs beoordelen het niveau van de nationale competitie als (veel) slechter dan die in best presterende landen. Dit is vergelijkbaar met twee seizoenen geleden. De volleybalclubs zien graag meer media-aandacht.
- Waterpolo: alle waterpoloclubs beoordelen het niveau van de nationale competitie als (veel) slechter dan die in best presterende landen. Dit is vergelijkbaar met twee seizoenen geleden. Volgens de topclubs zou meer samenwerking tussen clubs het niveau verhogen.

3.3 Functies en organisatie topteams

Trainer/coaches

Topclubs hebben in seizoen 2023-2024 gemiddeld drie trainers/coaches per topteam (niet in tabel).

Opleiding

Meer dan 90 procent van de trainers/coaches heeft een kaderopleiding gevolgd bij de sportbond (tabel 3.2). Binnen de kaderopleiding van de sportbonden hebben de meeste trainers/coaches een niveau 3- of niveau 4-opleiding gevolgd (24% en 26%). Enkele trainers/coaches hebben geen opleiding. Deze zijn voornamelijk actief bij handbalclubs.

Tabel 3.2
Percentage trainers/coaches dat een kaderopleiding van de sportbond heeft gevolgd, per niveau
(in procenten)

Kaderopleiding sportbond	2023-2024 (n=42)	2021-2022 (n=66)
Niveau 1	12	6
Niveau 2	13	11
Niveau 3	24	31
Niveau 4	26	32
Niveau 5	12	6
Topcoach	13	13
Geen opleiding	6	0

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

Verklaring Omtrent het Gedrag

Negen op de tien trainers/coaches heeft een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) (91%, tabel 3.3).

Tabel 3.3
Percentage trainers/coaches met een Verklaring Omtrent het Gedrag, per sport

(in procenten, n= 41)

Sport	Percentage met een VOG
Totaal	91
Handbal	92
Hockey	93
Korfbal	84
Volleybal	93
Waterpolo	96

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

Kwalificatie, ontwikkeling en carrièreperspectief

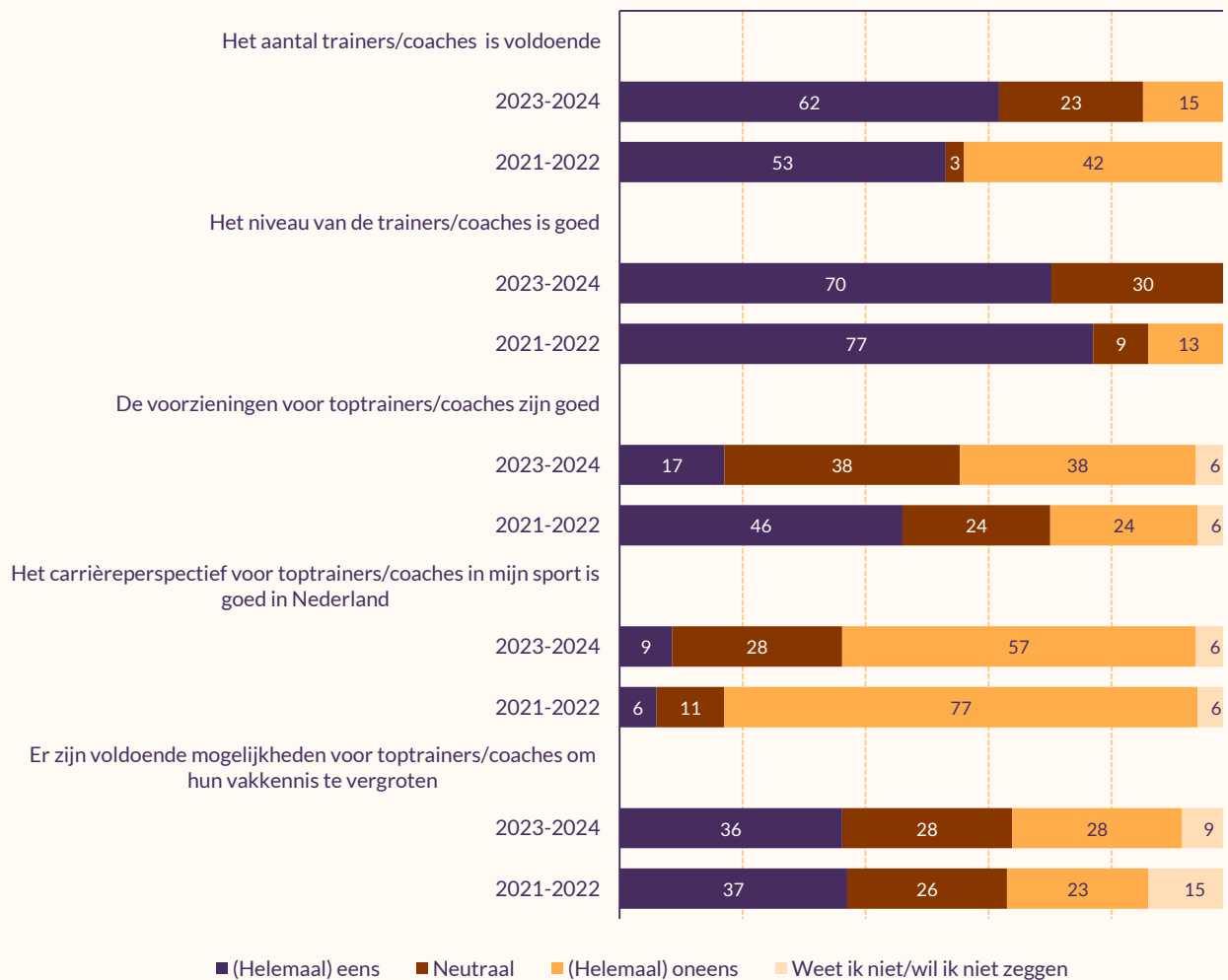
Meer dan de helft van de topclubs vindt het carrièreperspectief voor trainers/coaches in hun sport niet goed in Nederland (57%, figuur 3.4). De waterpoloclubs zijn het negatiefst over het carrièreperspectief: daarvan geeft 100 procent aan dat het carrièreperspectief niet goed is.

Daarnaast geeft de helft van de topclubs aan dat er onvoldoende maatschappelijke erkenning is voor het vak toptrainer/-coach.

Zeven op de tien topclubs vinden daarentegen het niveau van de trainers/coaches goed. Ook het aantal trainers/coaches voor de topteams beoordelen zes op de tien clubs als goed. 15 procent vindt het aantal onvoldoende. Dit is vooral het geval bij de waterpoloclubs (50% (helemaal) oneens).

De topclubs zijn over het algemeen tevredener over de trainers/coaches dan in 2021-2022. Ze zijn vooral tevredener over het aantal trainers/coaches. De clubs zijn minder tevreden over de voorzieningen voor de toptrainers/-coaches.

Figuur 3.4
Meningen topclubs over trainers/coaches
 (in procenten, n=47)

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

Andere functies topclubs

In de bijlage staat een uitgebreide tabel met daarin alle functies binnen de topclubs. De technisch manager is dit seizoen vaker een betaalde functie dan in het seizoen 2021-2022 (34% vs. 14%). Verder zijn geen grote verschillen te zien ten opzichte van seizoen 2021-2022. De meeste functies uit de bijlage hebben een aanstelling voor 1 fte.

Organisatie topteams

De meeste topteams zijn onderdeel van de vereniging. Voornamelijk in het korfbal (88%), het waterpolo (75%) en het handbal (71%) is dit het geval. In het hockey en volleybal is het grootste deel van de topteams een stichting (67% en 50%). Slechts één volleybaltopteam is een BV.

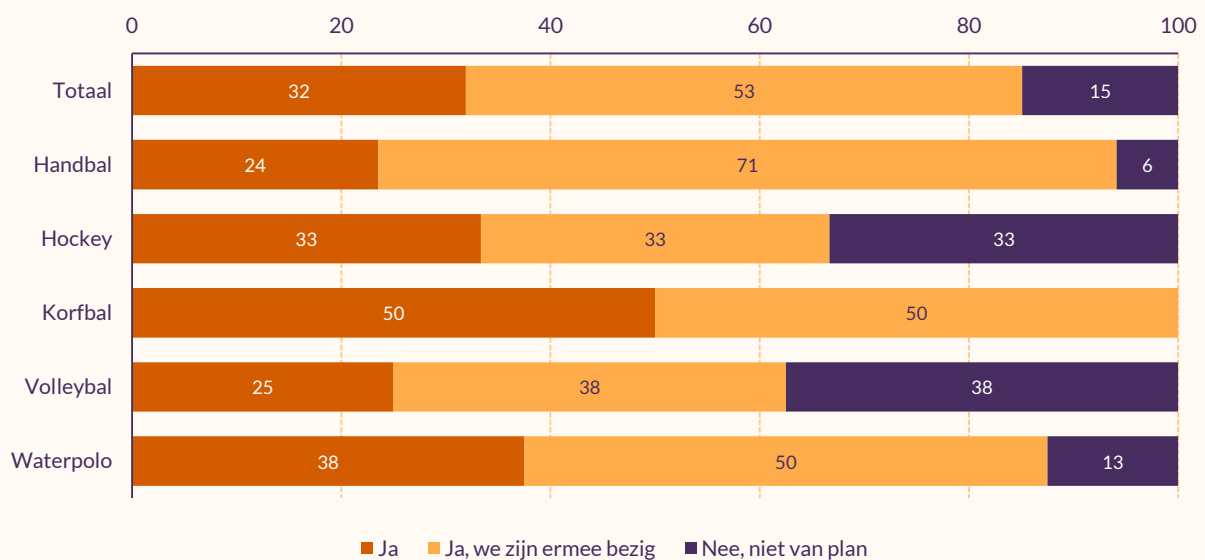
4V's voor veiligheid en integriteit

Een derde van de topclubs heeft de 4V's voor veiligheid en integriteit ingevoerd (figuur 3.5). De 4 V's staan voor:

- verenigingsbrede gedragscode;
- vertrouwenscontactpersoon op de club;
- Verklaring Omtrent het Gedrag voor vrijwilligers; en
- vakkundig geschoolde trainer/coaches.

De helft van de topclubs geeft aan ermee bezig te zijn. 15 procent is niet van plan de 4V's in te voeren. Alle korfbalclubs geven aan dat ze de 4V's voor veiligheid en integriteit hebben ingevoerd of ermee bezig zijn.

Figuur 3.5
Percentage clubs dat de 4 V's voor veiligheid heeft ingevoerd
(in procenten, n=47)

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

Uitwerking per sport

- Handbal: gemiddeld kent handbal het hoogste percentage trainers/coaches zonder opleiding. De meeste handbalverenigen zijn bezig met het invoeren van de 4V's of hebben die al ingevoerd. Meer dan de helft van de clubs vindt het carrièreperspectief voor toptrainers/-coaches in het handbal in Nederland niet goed.
- Hockey: alle trainers/coaches hebben een opleiding gevolgd. Een derde van de hockeyclubs is niet van plan de 4V's in te voeren. De helft van de clubs vindt het carrièreperspectief voor toptrainers/-coaches in het hockey in Nederland niet goed.

- Korfbal: alle trainers/coaches hebben een opleiding gevolgd. Alle korfbalverenigingen zijn bezig met het invoeren van de 4V's of hebben die al ingevoerd. De korfbalverenigingen zijn negatief over mogelijkheden voor trainers/coaches om hun vakkenis te vergroten en vinden dat het vak van toptrainer/-coach onvoldoende maatschappelijke erkenning krijgt.
- Volleybal: een kwart van de trainers/coaches heeft geen opleiding gevolgd. Een derde van de volleybalclubs is niet van plan de 4V's in te voeren. De clubs vinden dat het vak van toptrainer/-coach onvoldoende maatschappelijke erkenning krijgt.
- Waterpolo: een kwart van de trainers/coaches heeft geen opleiding gevolgd. De meeste waterpoloverenigingen zijn bezig met het invoeren van de 4V's of hebben die al ingevoerd. Alle waterpoloclubs vinden het carrièreperspectief voor toptrainers/-coaches in het waterpolo in Nederland niet goed.

3.4 Accommodaties en faciliteiten

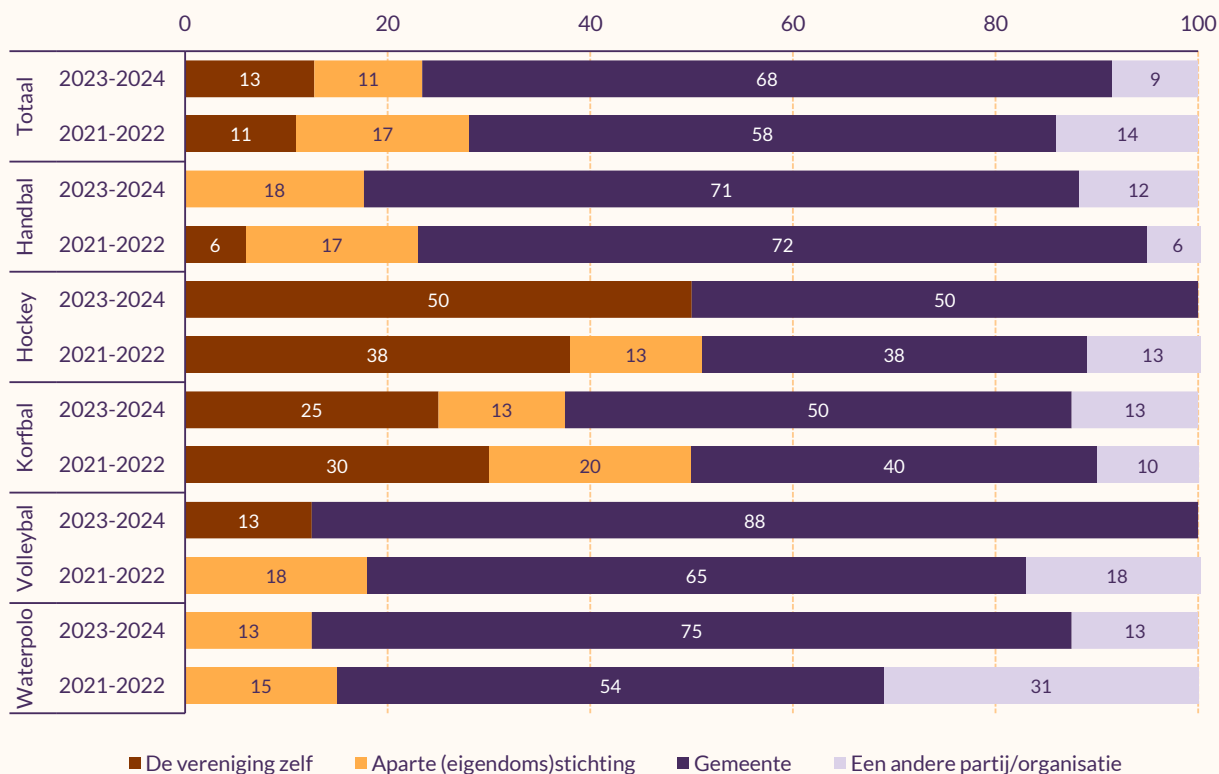
Eigenaar sportaccommodatie

Van een derde van de sportaccommodaties waarvan de topclubs gebruik maken, is de gemeente de eigenaar (figuur 3.6). Bij de handbal- en waterpoloclubs geldt dit voor (bijna) drie kwart van de clubs (71 en 75%). De helft van de hockeyclubs (50%) is zelf eigenaar van de sportaccommodatie. In seizoen 2023-2024 was de gemeente vaker eigenaar van de sportaccommodaties dan in seizoen 2021-2022.

Figuur 3.6

Eigenaren van de sportaccommodaties waar de topclubs gebruik van maken

(in procenten, n=47)

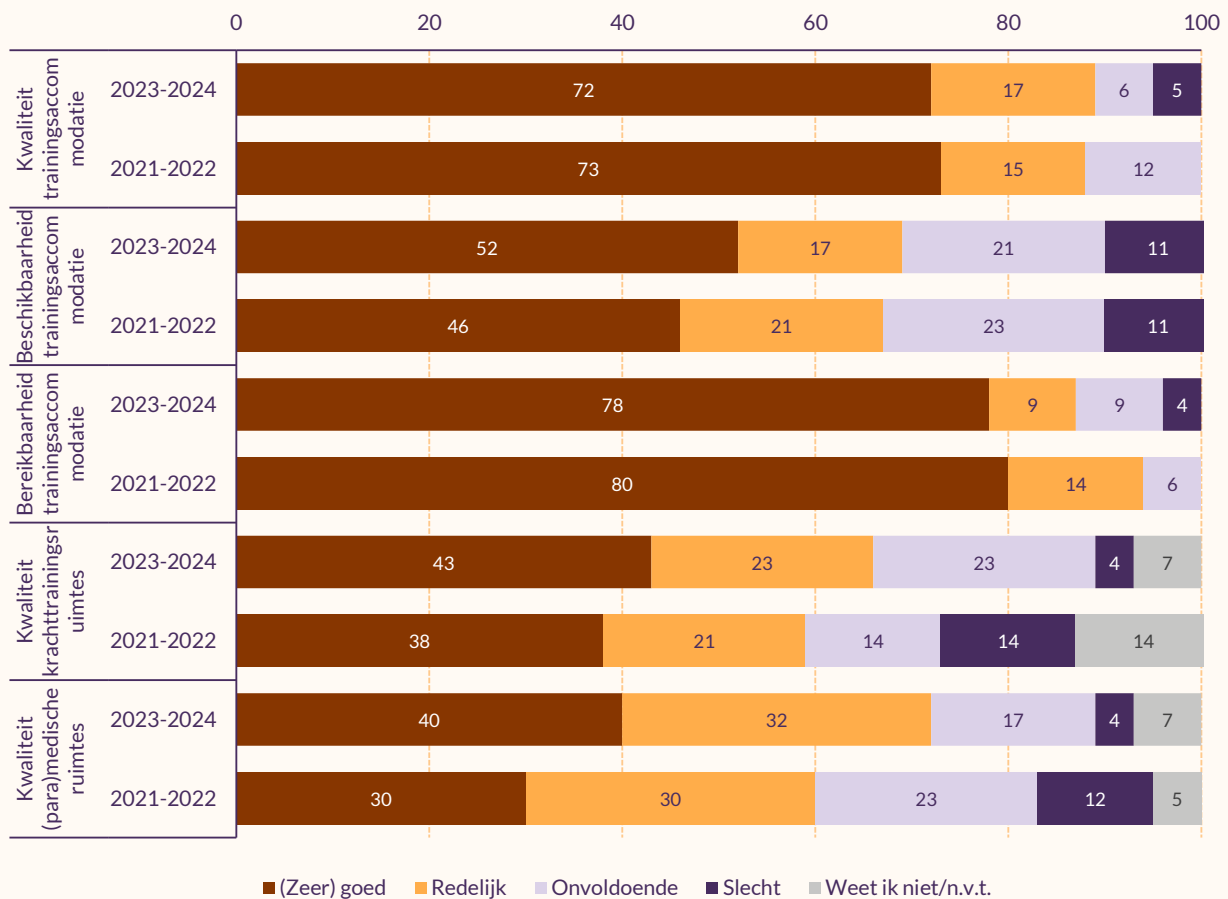
Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

Beoordeling sportaccommodatie

De meeste topclubs beoordelen de bereikbaarheid (78%) en de kwaliteit (72%) van de trainingsaccommodaties als (zeer) goed (figuur 3.7). Een kleine minderheid is minder tevreden over de beschikbaarheid van de trainingsaccommodaties: een op de drie clubs (32%) vindt de beschikbaarheid onvoldoende of slecht. De topclubs beoordelen de kwaliteit, beschikbaarheid en bereikbaarheid vergelijkbaar met twee seizoenen geleden.

De kwaliteit van de krachttrainingsruimtes en (para)medische ruimtes beoordeelt twee derde van de topclubs als redelijk tot (zeer) goed (66% en 72%). De topclubs zijn positiever over de kwaliteit van de krachttrainingsruimtes en (para)medische ruimtes dan twee seizoenen geleden.

Figuur 3.7
Beoordeling van de trainingsaccommodaties door alle topclubs
 (in procenten, n=47)

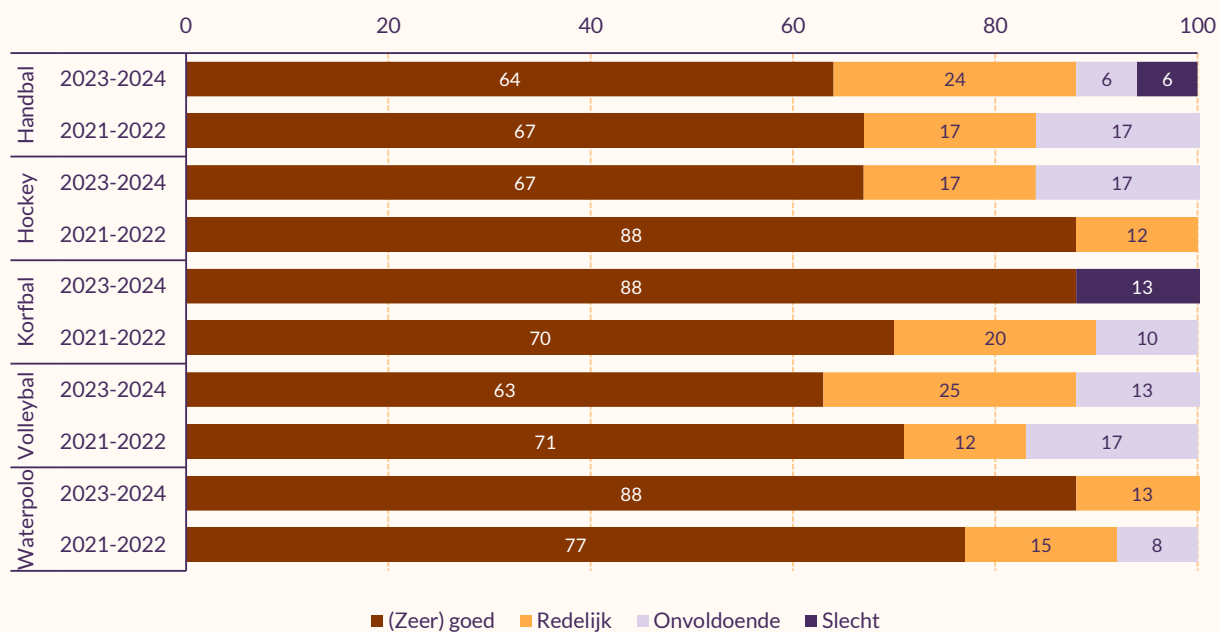
Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

Beoordeling kwaliteit trainingsaccommodaties per sport

De kwaliteit en beschikbaarheid van de trainingsaccommodaties hebben we ook per sport bekeken.

Negen op de tien korfbalclubs (88%) en waterpoloclubs (88%) beoordelen de kwaliteit van de trainingsaccommodatie als (zeer) goed (figuur 3.8). Toch beoordeelt een enkele korfbalclub de trainingsaccommodatie als slecht. De hockeyclubs beoordelen de kwaliteit van de trainingsaccommodatie slechter dan twee seizoenen geleden. Bij de andere sporten is dit vergelijkbaar.

Figuur 3.8
Beoordeling van de kwaliteit van de trainingsaccommodaties per sport
 (in procenten, n=47)

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

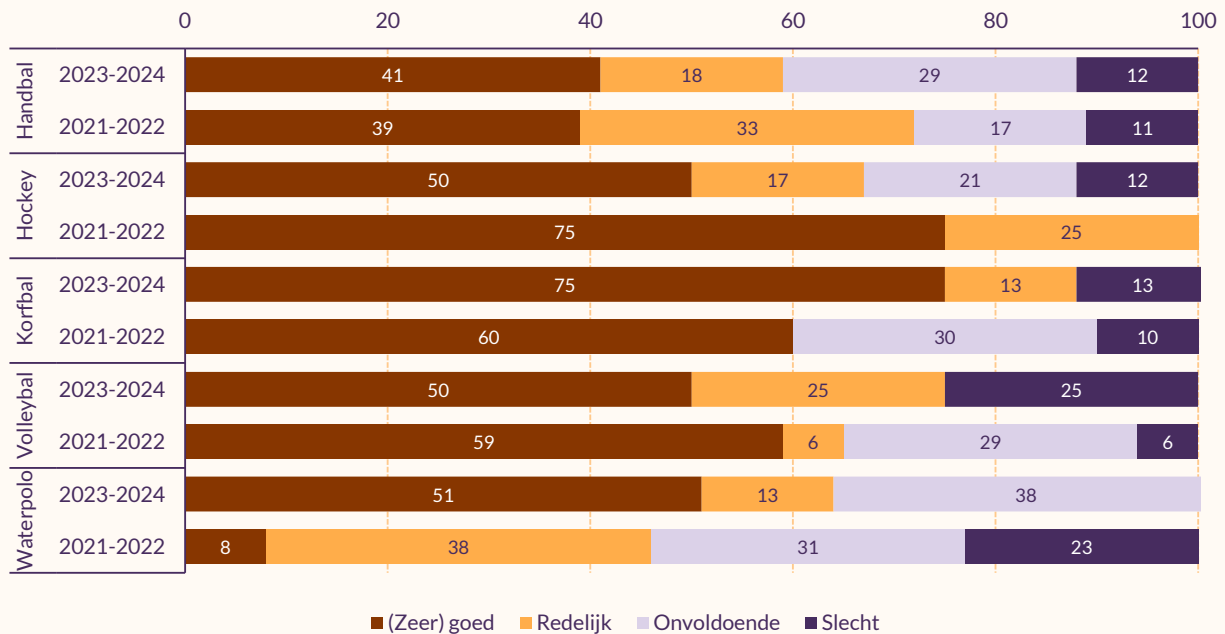
Beoordeling beschikbaarheid trainingsaccommodaties per sport

De korfbalclubs zijn het positiefst over de beschikbaarheid van de trainingsaccommodatie: drie kwart beoordeelt deze als (zeer) goed (figuur 3.9). De handbalclubs zijn daarentegen het minst te spreken over de beschikbaarheid: daar geeft bijna de helft (41%) aan dat de beschikbaarheid onvoldoende of slecht is.

Zowel de handbal- als de hockeyclubs zijn negatiever over de beschikbaarheid dan twee seizoenen geleden. De korfbal-, volleybal- en waterpoloclubs zijn daarentegen positiever.

Figuur 3.9**Beoordeling van de beschikbaarheid van de trainingsaccommodaties per sport**

(in procenten, n=47)

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

Uitwerking per sport

- Handbal: bij de meerderheid van de handbalclubs is de gemeente de eigenaar van de trainingsaccommodatie. Twee derde van de clubs is tevreden over de kwaliteit van de trainingsaccommodatie. De beschikbaarheid van de trainingsaccommodaties beoordeelt meer dan de helft van de topclubs als redelijk tot (zeer) goed.
- Hockey: de helft van de clubs is zelf eigenaar van de trainingsaccommodatie. De meeste hockeyclubs zijn tevreden over de kwaliteit van de accommodatie.
- Korfbal: het verschilt wie de eigenaar is van de accommodatie. De korfbalclubs zijn positief over de kwaliteit en de beschikbaarheid van hun trainingsaccommodaties.
- Volleybal: bij bijna alle volleybalclubs is de gemeente de eigenaar van de trainingsaccommodatie. De volleybalclubs zijn positief over de kwaliteit van de trainingsaccommodatie. Een kwart beoordeelt de beschikbaarheid als slecht.
- Waterpolo: bij drie kwart van de waterpoloclubs is de gemeente de eigenaar van de trainingsaccommodatie. De waterpoloclubs zijn in vergelijking met de andere sporten het meest positief over de kwaliteit van de trainingsaccommodatie. Een derde van de waterpoloclubs beoordeelt de beschikbaarheid als onvoldoende.

3.5 Financiën

Inkomstenbronnen clubs

Gemiddeld halen de topclubs de meeste inkomsten uit sponsoring (43%, [tabel 3.4](#)), maar dit is niet voor alle sporten het geval. De korfbal- en de waterpoloclubs halen meer inkomsten uit contributie dan uit sponsoring. In vergelijking met het seizoen 2021-2022 halen de sporten dit seizoen meer inkomsten uit sponsoring. Dit geldt voor alle sporten met uitzondering van korfbal.

Tabel 3.4

Verdeling gemiddelde inkomstenbronnen totaal en per sport in 2023-2024, in vergelijking met 2021-2022

(in procenten, n=47)

	Totaal	Handbal	Hockey	Korfbal	Volleybal	Waterpolo
Contributie						
2023-2024	33	31	38	31	12	60
2021-2022	47	45	46	33	35	75
Sponsoring						
2023-2024	43	37	45	23	72	24
2021-2022	25	25	16	26	44	14
Horeca						
2023-2024	13	14	11	19	5	8
2021-2022	10	10	10	21	5	3
Inschrijfgeld						
2023-2024	4	6	5	3	1	5
2021-2022	-	-	-	-	-	-
Evenementen en toernooien						
2023-2024	6	8	3	8	8	4
2021-2022	4	7	-	5	6	2
Exploitatie clubhuis/accommodatie						
2023-2024	5	6	5	12	-	5
2021-2022	3	2	-	8	4	2
Subsidie						
2023-2024	8	7	1	11	8	10
2021-2022	5	5	3	4	9	4
Giften						
2023-2024	3	3	7	-	-	3
2021-2022	1	1	-	2	1	-
Overig						
2023-2024	6	4	14	9	2	-
2021-2022	8	12	5	10	5	7

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, Online vragenlijsten (2024).

Het bedrag dat clubs aan hun topteams besteden, loopt sterk uiteen ([tabel 3.5](#)). De hockeyclubs besteden het meeste geld aan hun topteams. Zij besteden per club

jaarlijks een gemiddeld bedrag van 350.000 euro. Dit bedrag ligt minimaal vijf keer hoger dan de bedragen die clubs van andere sporten aan hun topteams uitgeven. Gemiddeld besteden waterpoloclubs jaarlijks het minste geld aan hun topteams.

Tabel 3.5

Totaalbedrag besteed aan topteams binnen de club in het seizoen 2023-2024

(in euro's, n= 42)

Sport	Gemiddelde totaalbedrag
Totaal	€90.600
Range bedrag	€0 - €800.000
Handbal	€70.960
Range bedrag	€0 - €350.000
Hockey	€350.000
Range bedrag	€0 - €800.000
Korfbal	€64.790
Range bedrag	€0 - €125.000
Volleybal	€61.380
Range bedrag	€0 - €175.000
Waterpolo	€46.440
Range bedrag	€0 - €155.000

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

Vergoeding spelers, trainers/coaches en andere stafleden topteams

Spelers

Of en hoe spelers en trainers/coaches van de topteams een vergoeding ontvangen vanuit de club wisselt sterk per sport. Een groot deel van de clubs geeft de spelers geen vergoeding (tabel 3.6). Het aandeel clubs dat hun spelers geen vergoeding geeft, is het grootst onder handbalclubs (65%). Maar ook een groot deel van de korfbal-, volleybal- en waterpoloclubs geeft hun spelers geen vergoeding. Alleen in het hockey krijgen alle spelers een vergoeding.

Tabel 3.6**Manier van vergoeden van spelers vanuit de topclubs, naar totaal en per sport, in vergelijking met 2021-2022**

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=47)

Vergoeding	Totaal	Handbal	Hockey	Korfbal	Volleybal	Waterpolo
Geen						
2023-2024	49	65	0	50	50	50
2021-2022	35	57	0	50	33	31
Vrijwilligersvergoeding						
2023-2024	51	41	67	63	25	75
2021-2022	24	10	25	30	24	38
ZZP'er						
2023-2024	15	6	50	0	0	38
2021-2022	7	5	13	0	10	6
Loondienst tijdelijk						
2023-2024	21	18	67	0	25	13
2021-2022	19	10	44	0	24	13
Loondienst vast						
2023-2024	9	6	50	0	0	0
2021-2022	2	5	6	0	0	0
Weet ik niet/n.v.t.						
2023-2024	4	6	0	13	0	0
2021-2022	2	5	0	10	0	0

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

Trainers/coaches

Ongeveer de helft van de topclubs geeft trainers/coaches een vrijwilligersvergoeding (tabel 3.7). Het aandeel clubs dat trainers/coaches een vergoeding geeft, is het grootst bij handbal-, hockey- en waterpoloclubs.

De clubs lijken dit seizoen hun spelers en trainers/coaches vaker geen vergoeding te geven dan in het seizoen 2021-2022. Bij alle sporten, met uitzondering van hockey, is dit percentage gestegen.

Tabel 3.7**Manier van vergoeden trainers/coaches vanuit de topclubs, totaal en per sport, in vergelijking met 2021-2022**

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=47)

Vergoeding	Totaal	Handbal	Hockey	Korfbal	Volleybal	Waterpolo
Geen						
2023-2024	13	12	0	25	0	6
2021-2022	1	0	0	7	0	0
Vrijwilligersvergoeding						
2023-2024	49	76	50	25	0	63
2021-2022	44	50	0	43	42	73
ZZP'er						
2023-2024	40	35	50	25	38	75
2021-2022	24	13	50	14	29	20
Loondienst tijdelijk						
2023-2024	34	29	50	75	25	0
2021-2022	18	21	33	7	21	7
Loondienst vast						
2023-2024	11	6	33	0	25	0
2021-2022	7	4	17	7	8	0
Weet ik niet/n.v.t.						
2023-2024	6	6	0	13	13	0
2021-2022	2	4	0	7	0	0

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

Stafleden

Een derde van de clubs geeft aan dat zij (een deel van) de stafleden van de topteams geen vergoeding geven (30%, tabel 3.8). Alle hockeyclubs geven de stafleden van de topteams een vergoeding.

Tabel 3.8**Manier van vergoeden van andere stafleden vanuit de topclubs, totaal en per sport**

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=47)

Vergoeding	Totaal	Handbal	Hockey	Korfbal	Volleybal	Waterpolo
Geen	30	35	0	38	25	38
Vrijwilligersvergoeding	62	71	67	75	25	63
ZZP'er	11	6	67	0	0	0
Loondienst tijdelijk	19	12	50	13	38	0
Loondienst vast	4	0	33	0	0	0
Weet ik niet/n.v.t.	11	12	0	13	13	13

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

Uitwerking per sport

- Handbal: de clubs halen meer inkomsten uit sponsoring dan uit contributie. Van alle sporten geven handbalclubs het vaakst geen vergoeding aan hun spelers. Ook een deel van de trainers/coaches en de stafleden van topteams krijgt niet betaald.
- Hockey: de hockeyclubs geven van de vijf sporten verreweg het hoogste bedrag aan hun topteams. De hockeyclubs halen gemiddeld de meeste inkomsten uit sponsoring. Geen enkele hockeyclub geeft zijn spelers, trainers/coaches of stafleden geen vergoeding. Het grootste deel van de clubs geeft ze een vrijwilligersvergoeding.
- Korfbal: de korfbalclubs halen de meeste inkomsten uit contributie. Een groot deel geeft hun spelers, trainers/coaches en stafleden geen vergoeding. Wat voornamelijk opvalt bij korfbal is het hoge percentage clubs dat hun trainers/coaches geen vergoeding geeft.
- Volleybal: de volleybalclubs halen van alle sporten de meeste inkomsten uit sponsoring. De volleybalclubs betalen niet allemaal hun spelers, maar wel al hun trainers/coaches. Een kwart van de clubs betaalt hun stafleden niet.
- Waterpolo: de waterpoloclubs geven van de vijf sporten het kleinste bedrag aan hun topteams. De waterpoloclubs halen de meeste inkomsten uit contributie. Een groot deel van de waterpoloclubs betaalt de spelers en de stafleden van topteams niet. Nagenoeg alle clubs betalen hun trainers/coaches.

3.6 Publieke en media-aandacht

Entreprijzen publiek

Afgelopen seizoen hanteerde gemiddeld drie kwart (77%) van de topclubs een entreprijs voor de competitiewedstrijden (tabel 3.9). Bij de korfbal- en handbalwedstrijden vragen nagenoeg alle clubs entreegeld.

Het percentage clubs dat entreegeld vraagt voor wedstrijden, is nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van het seizoen 2021-2022. De gemiddelde bedragen die clubs als entreegeld vragen zijn wel wat gestegen.

Tabel 3.9

Percentage topclubs met entreegeld voor de competitiewedstrijden van de topteams en het gemiddelde bedrag aan entreegeld tijdens het afgelopen seizoen, vergeleken met 2021-2022*

(in euro's en procenten, n=47)

	Totaal	Handbal	Hockey	Korfbal	Volleybal	Waterpolo
Topclubs met entreegeld						
2023-2024	77%	94%	17%	100%	88%	50%
2021-2022	74%	94%	25%	100%	76%	55%
Gemiddeld bedrag betaalde competitiewedstrijden						
2023-2024	€7,42	€7,50	€10	€7,63	€8	€5
2021-2022	€7,38	€5,41	€3,00	€5,56	€5,08	€4,17

Range bedrag competitiewedstrijd

2023-2024	€0-€13	€0-€9	€0-€10	€5-€9	€0-€13	€0-€6
2021-2022	€0-€7,50	€0-€7	€0-€5	€3-€7,50	€0-€7,50	€0-€6

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

De bedragen van 2021-2022 zijn anders dan in de rapportage van de 0-meting, omdat we destijds voor het gemiddelde alle clubs meenamen. Nu hebben we alleen de clubs meegenomen die daadwerkelijk entreegeld vragen, waardoor het bedrag soms hoger uitvalt.

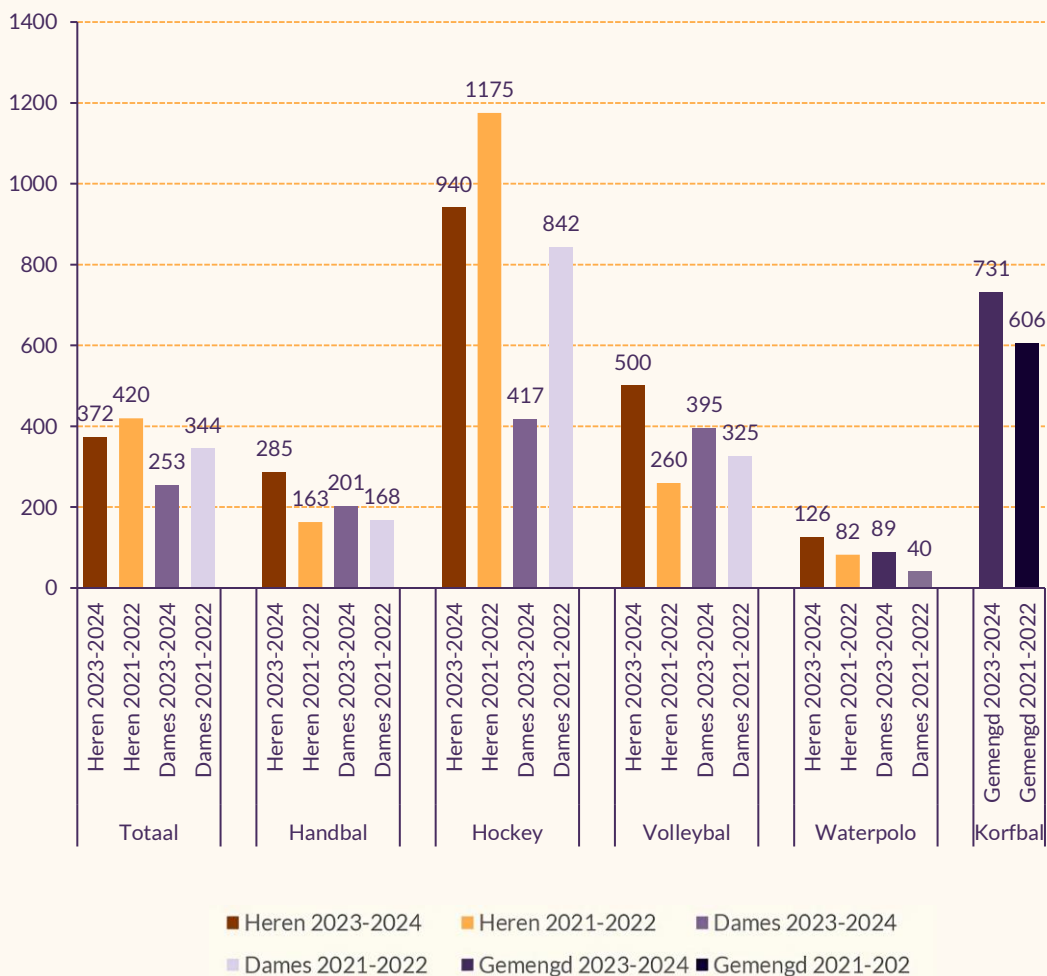
Gemiddeld aantal bezoekers per competitiewedstrijd

De hockeywedstrijden trekken gemiddeld de meeste bezoekers en de waterpolowedstrijden de minste (figuur 3.10). De bezoekersaantallen zijn bij alle sporten, met uitzondering van hockey, hoger geworden ten opzichte van het seizoen 2021-2022.

Figuur 3.10

Gemiddeld aantal bezoekers per competitiewedstrijd, vergeleken met 2021-2022*

(in aantallen, n=47)

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

*De bezoekers van de korfbalwedstrijden zijn zowel in het totaal van de mannen, als het totaal van de vrouwen meegenomen.

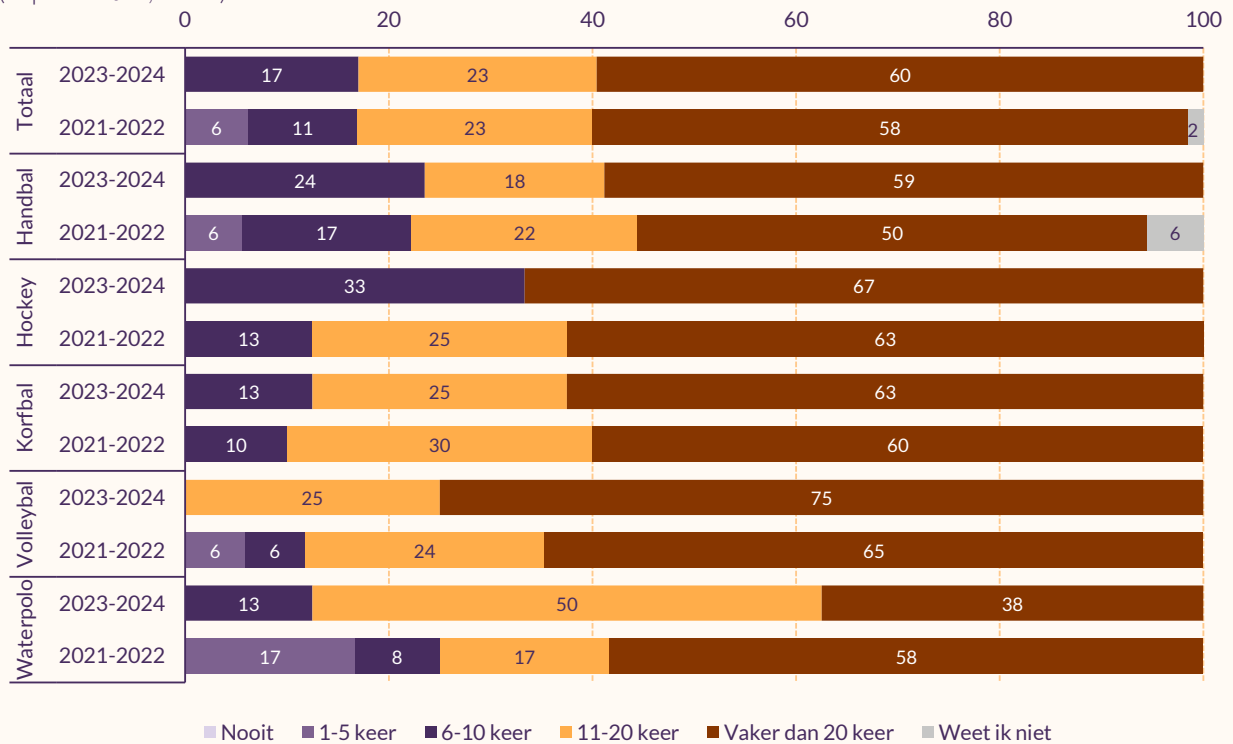
Media-aandacht

De mate van regionale media-aandacht voor de topclubs is tussen de sporten ongeveer gelijk (figuur 3.11). Alle topclubs geven aan minstens één keer per seizoen in de regionale aandacht te staan.

Figuur 3.11

Mate waarin topclubs regionale media-aandacht hebben gehad tijdens het afgelopen seizoen

(in procenten, n=47)

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

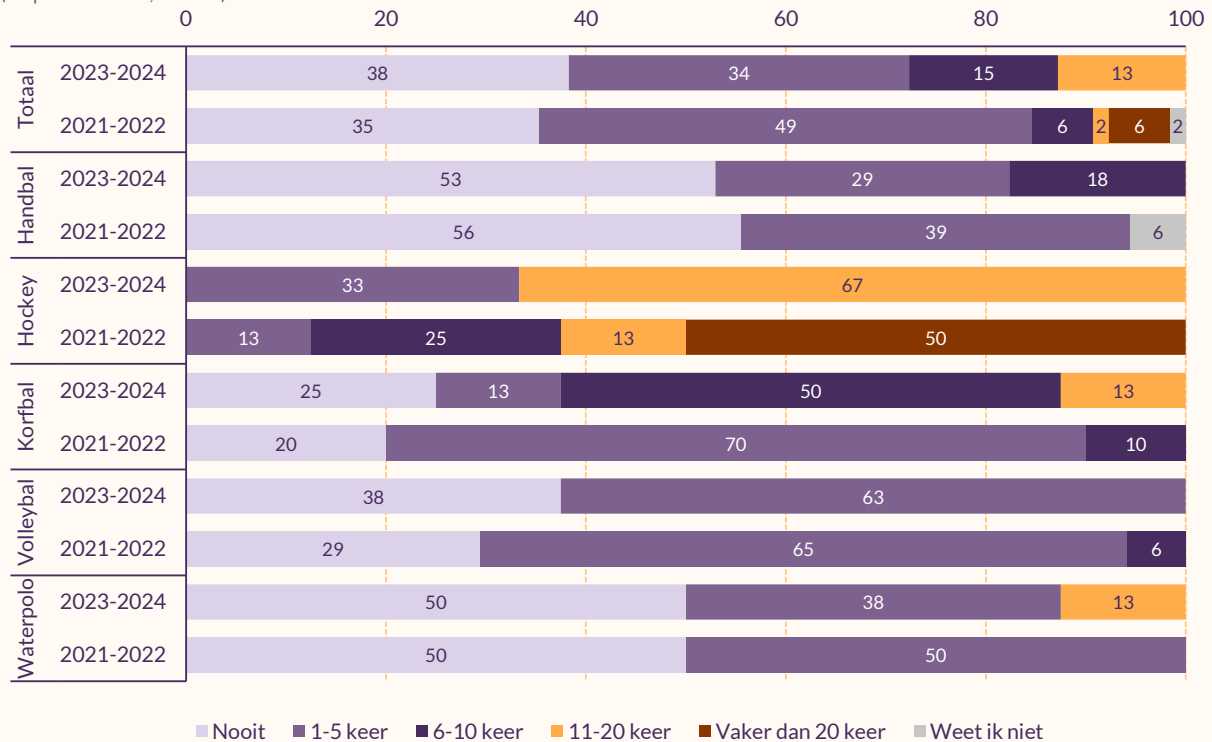
De mate waarin de topclubs het afgelopen seizoen landelijke media-aandacht hebben gehad, verschilt sterk per sport (figuur 3.12). De hockeyclubs krijgen gemiddeld de meeste landelijke media-aandacht: twee derde van de topclubs kreeg vaker dan tien keer aandacht in de landelijke media.

In geen van de andere sporten kreeg een club zoveel aandacht in de landelijke media. Veel clubs krijgen zelfs nooit landelijke media-aandacht; de helft van de handbal- (53%) en waterpoloclubs (50%) krijgt nooit landelijke media-aandacht.

Figuur 3.12

Mate waarin topclubs landelijke media-aandacht hebben gehad tijdens het afgelopen seizoen

(in procenten, n=47)

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

Uitwerking per sport

- Handbal: nagenoeg alle clubs vragen entreegeld bij wedstrijden. Het gemiddelde aantal bezoekers is na waterpolo het laagst. De helft van de clubs krijgt nooit landelijke media-aandacht.
- Hockey: De hockeyclubs vragen nauwelijks (op één club na) entreegeld voor hun wedstrijden. Hockey heeft gemiddeld het hoogste aantal bezoekers. Alle hockeyclubs hebben het afgelopen seizoen in bepaalde mate landelijke media-aandacht gehad.
- Korfbal: alle clubs vragen entreegeld voor de competitiewedstrijden. In vergelijking met de andere sporten zijn er veel toeschouwers en is er relatief vaak landelijke media-aandacht.
- Volleybal: negen op de tien topclubs vragen entreegeld. De gemiddelde bezoekersaantallen zijn hoger bij de herenwedstrijden dan bij de dames (in tegenstelling tot het seizoen 2021-2022). De volleybalclubs krijgen een gemiddelde hoeveelheid landelijke media-aandacht.
- Waterpolo: waterpoloclubs vragen het laagste bedrag aan entreegeld voor de competitiewedstrijden. Gemiddeld krijgen ze ook het laagste aantal bezoekers bij de competitiewedstrijden. De helft van de clubs krijgt nooit landelijke media-aandacht.

3.7 Ondersteuning

Huidige ondersteuning

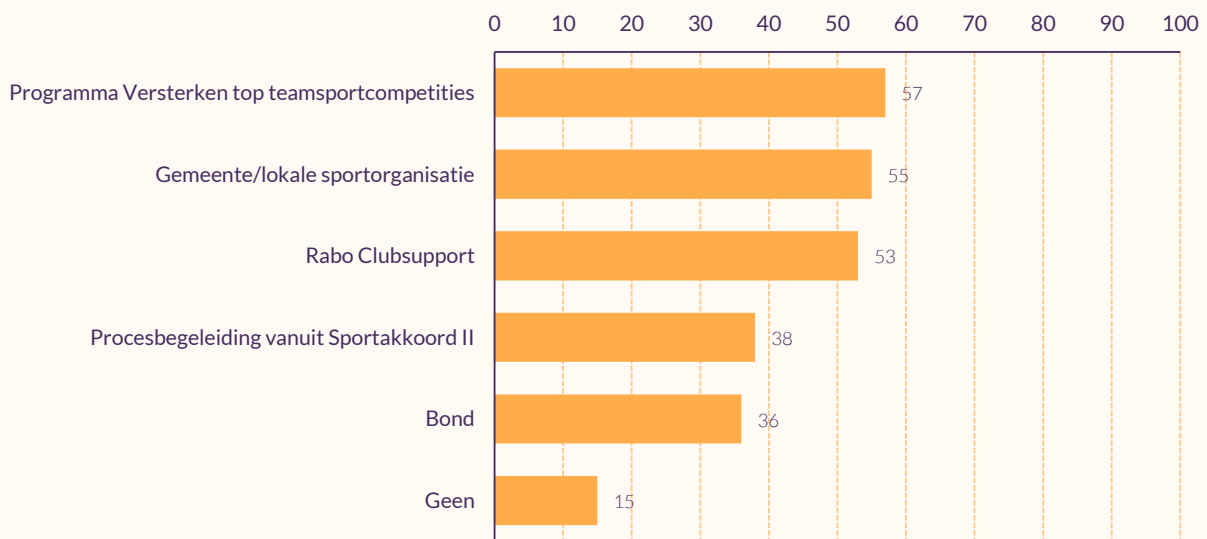
De meeste clubs (85%) maken gebruik van een vorm van ondersteuning (figuur 3.13). Ruim de helft maakt gebruik van het programma Versterken topteamsportcompetities (57%). Daarnaast maken veel clubs gebruik van ondersteuning vanuit de gemeente of lokale sportorganisatie (55%) en Rabo Clubsupport (53%).

Over het algemeen zijn de topclubs positief over de ondersteuning. Een kleine minderheid is minder tevreden over de ondersteuning van de gemeente of lokale sportorganisatie (20% van de clubs die hier gebruik van maken).

In vergelijking met seizoen 2021-2022 zijn er in seizoen 2023-2024 relatief meer clubs die gebruik maken van een vorm van ondersteuning. Een van de meest gebruikte vormen van ondersteuning is nog steeds Rabo Clubsupport. Het gebruik hiervan is met 20 procent toegenomen ten opzichte van 2021-2022. Het gebruik van procesbegeleiding is met 34 procent toegenomen. Naar de andere programma's hebben we in de 0-meting niet gevraagd.

Figuur 3.13
Gebruikte ondersteuning door topclubs in het seizoen 2023-2024

(in procenten, n=47)

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

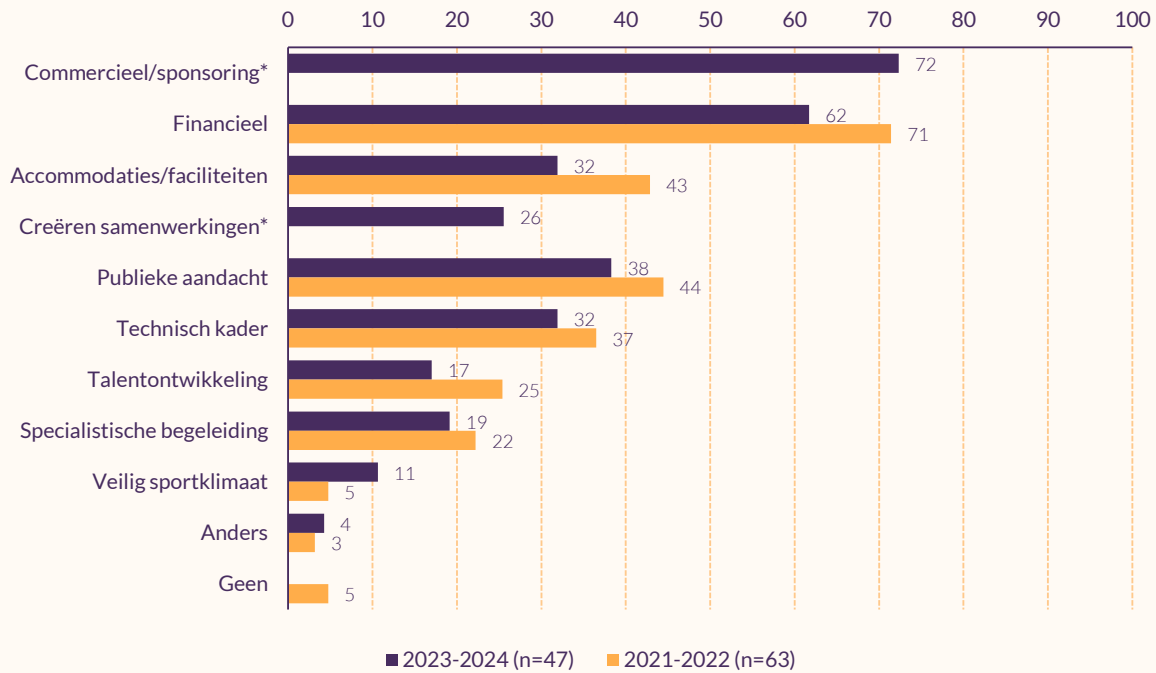
Ondersteuningsbehoefte

Een groot deel van de topclubs geeft aan behoefte te hebben aan ondersteuning. Die behoefte is het grootst op het gebied van sponsoring/commercieel (72%; figuur 3.14). Daarnaast is er veel behoefte aan ondersteuning op financieel vlak.

De behoefte is vergelijkbaar met seizoen 2021-2022. Toen was de behoefte aan ondersteuning op financieel vlak het grootst.

Figuur 3.14
Ondersteuningsbehoefte vanuit de topsportclubs

(in procenten, max. drie antwoorden)

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, online vragenlijsten (2024).

* Deze typen ondersteuning waren geen antwoordopties in 2022.

Uitwerking per sport

- Handbal: de meeste handbalclubs hebben behoefte aan ondersteuning op het gebied van commercieel/sponsoring en financiën.
- Hockey: over het algemeen is er de minste behoefte aan ondersteuning bij de hockeyclubs. De hockeyclubs die behoefte hebben aan ondersteuning, willen vooral ondersteuning op het vlak van commercieel/sponsoring en financiën.
- Korfbal: de meeste korfbalclubs hebben behoefte aan financiële ondersteuning en specialistische begeleiding.
- Volleybal: de meeste volleybalclubs hebben behoefte aan ondersteuning bij publieke aandacht en op het vlak van commercieel/sponsoring.
- Waterpolo: de meeste waterpoloclubs hebben behoefte aan ondersteuning op het vlak van commercieel/sponsoring en financiën.

3.8 Kennisdeling

Twee derde van de clubs geeft aan dat ze actief kennis delen met andere partijen (tabel 3.10). Dit doen ze door regelmatig overleg met andere topclubs of topsportprofessionals of door bijeenkomsten te organiseren om kennis uit te wisselen.

'We zitten maandelijks samen met de topclubs uit de regio onder begeleiding van een externe procesbegeleider om diverse vraagstukken en uitdagingen gezamenlijk op te pakken'
- Handbalclub

Tabel 3.10

Aandeel clubs dat actief kennis deelt met externe partijen en/of andere clubs

(in procenten, n=46)

	Totaal	Handbal	Hockey	Korfbal	Volleybal	Waterpolo
Ja	77	88	50	75	88	63
Nee	23	12	50	25	13	38

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, Online vragenlijsten (2024).

Overzicht per sport

Handbal

- Het niveau van de nationale handbalcompetitie beoordelen de topclubs als slecht ten opzichte van andere landen. De meeste spelers van de nationale teams spelen in buitenlandse competities. De doorstroming van eigen jeugd naar de topteams verschilt sterk per club.
- Enkele trainers/coaches hebben geen opleiding gevolgd.
- Alle clubs zijn bezig met de invoering van de 4 V's, of hebben deze al ingevoerd.
- Twee derde van de handbalclubs is tevreden over de kwaliteit van de trainingsaccommodatie, waar de gemeente bijna altijd eigenaar van is. De beschikbaarheid van de trainingsaccommodaties beoordelen de meeste clubs als redelijk tot (heel) goed.
- Inkomsten komen voornamelijk uit sponsoring, gevolgd door contributie.
- Van alle sporten geven handbalclubs hun spelers het vaakst geen vergoeding. Ook een deel van de staf en de trainer/coaches krijgt niet betaald bij de topclubs.
- Alle handbalclubs vragen entreegeld voor wedstrijden en de bezoekersaantallen hiervan liggen relatief laag.

Hockey

- Het niveau van de nationale hockeycompetitie beoordelen de clubs als erg goed. Alle spelers van de nationale teams spelen in de Nederlandse competitie. De doorstroming van spelers uit de jeugdopleiding naar de topteams van clubs is in het hockey aan de lage kant.
- Alle trainers/coaches in het tophockey hebben een opleiding gevolgd.
- Een derde van de hockeytopclubs is niet van plan de 4V's in te voeren.
- De hockeytopclubs halen de meeste inkomsten uit sponsoring en alle clubs geven hun spelers, trainer/coaches en stafleden een vergoeding.
- De wedstrijden van de hockeytopteams trekken de meeste bezoekers van alle sporten en alle clubs krijgen in enige mate landelijke media-aandacht.
- De hockeyclubs hebben de minste behoefte aan ondersteuning.

Korfbal

- Het niveau van de Nederlandse korfbalcompetitie wordt erg goed beoordeeld door de topclubs en alle spelers uit de nationale teams spelen in Nederland. De doorstroom vanuit de jeugdopleiding naar de topteams is in het korfbal aan de lage kant.
- Alle trainers/coaches hebben een opleiding gevolgd.
- Alle clubs zijn bezig met het invoeren van de 4V's, of hebben deze al ingevoerd.
- De topclubs zijn positief over de kwaliteit en de beschikbaarheid van de trainingsaccommodaties.

- Korfbaltopclubs halen de meeste inkomsten uit contributie (in tegenstelling tot de andere sporten) en een groot deel van de topclubs geeft geen vergoeding aan spelers, trainers/coaches en stafleden.
- Alle topclubs vragen entreegeld voor de wedstrijden en het toeschouwers aantal ligt vrij hoog.
- De landelijke media-aandacht voor topclubs is gemiddeld.

Volleybal

- De volleybaltopclubs beoordelen het niveau van de Nederlandse competitie als (veel) slechter dan die in andere landen. Een deel van de spelers uit de nationale teams speelt dan ook in het buitenland. De doorstroming van jeugd uit de jeugdopleiding naar de topteams is aan de lage kant.
- Een kwart van de trainers/coaches van de topteams in het volleybal heeft geen opleiding gevolgd.
- Een derde van de topclubs in het volleybal is niet van plan de 4V's in te voeren.
- De topclubs zijn positief over de kwaliteit van de trainingsaccommodaties, maar een kwart vindt de beschikbaarheid van de accommodaties slecht.
- Topclubs halen de meeste inkomsten uit sponsoring en alle trainers/coaches worden betaald.
- Bijna alle topclubs vragen entreegeld en ze krijgen een gemiddelde hoeveelheid landelijke media-aandacht.

Waterpolo

- Alle waterpolotopclubs beoordelen het niveau van de Nederlandse competitie als (veel) slechter dan die in de best presterende landen. Een groot deel van de spelers uit de nationale teams speelt in het buitenland. De waterpolotopclubs hebben de meeste doorstroming van eigen jeugd naar de topteams.
- Een kwart van de trainers/coaches in het waterpolo heeft geen opleiding gevolgd.
- De meeste clubs zijn bezig met de 4V's of hebben deze al ingevoerd.
- De waterpolotopclubs zijn van alle sporten het positiefst over de kwaliteit van de trainingsaccommodaties, maar een derde van de topclubs beoordeelt de beschikbaarheid als onvoldoende.
- De topclubs halen de meeste inkomsten uit contributie, in tegenstelling tot de andere sporten (m.u.v. korfbal) en de meeste trainers/coaches krijgen betaald.
- De waterpolotopclubs vragen het laagste bedrag aan entreegeld voor wedstrijden, maar hebben ook de minste bezoekers.
- De helft van de topclubs krijgt nooit landelijke media-aandacht.

Conclusie

In dit hoofdstuk beschrijven we de belangrijkste overkoepelende conclusies en de belangrijkste verschillen met de 0-meting uit 2023.

In dit onderzoek hebben we de implementatie- en organisatiekracht van de topteamsportcompetities van de sporten handbal, hockey, korfbal, volleybal en waterpolo onderzocht. Dit rapport is te zien als 1-meting voor de monitoring van de topteamsportcompetities en hun topclubs. De resultaten geven inzicht in de ondersteuningsbehoeften binnen de topclubs en in welke vervolgstappen gewenst en haalbaar zijn.

4.1 Belangrijkste conclusies

Benodigde ondersteuning voor verdere professionalisering

Een groot deel van topclubs geeft aan dat financiële ondersteuning van belang is om (verder) te professionaliseren. Daarnaast geven de clubs aan dat het professionaliseren van de faciliteiten belangrijk is om het niveau van de competitie te verhogen. Ook benoemen een aantal clubs dat ondersteuning op het gebied van de duale carrière zou bijdragen aan de professionalisering, omdat de combinatie van werk of studie en topsport voor de sporters vaak lastig is.

Hockey- en korfbalclubs beoordelen de Nederlandse competitie als (veel) beter dan de buitenlandse competities

De handbal-, volleybal- en waterpoloclubs beoordelen de Nederlandse competitie bijna allemaal als (veel) slechter dan die in het buitenland. Bijna alle hockey- en korfbalclubs beoordelen de Nederlandse competitie juist als (veel) beter.

Carrièreperspectief en erkenning vak trainer/coach slecht beoordeeld

De topclubs vinden over het algemeen dat er voldoende trainers/coaches zijn en dat hun niveau goed is. Het carrièreperspectief en de erkenning van het vak trainer/coach beoordelen ze wel erg negatief.

Veel trainer/coaches volgden een opleiding en topclubs hebben aandacht voor veiligheid en integriteit

Gemiddeld hebben negen op de tien trainers/coaches een kaderopleiding van de sportbond gevolgd. Daarnaast heeft een derde van de topclubs de 4 V's al ingevoerd. 15 procent van de topclubs gaat deze niet invoeren. De andere clubs zijn bezig met de invoering.

Hockeyclubs investeren meeste geld in topteams, waterpoloclubs het minste

De hockeyclubs besteden in vergelijking met de andere sporten het grootste bedrag aan hun topteams. Dit bedrag is ongeveer zeven keer groter dan het bedrag dat de waterpoloclubs aan hun topteams besteden.

De hockeytopclubs geven dan ook al hun spelers, trainers/coaches en stafleden een vergoeding. In alle andere sporten zijn er topclubs die hun spelers, trainers/coaches en/of stafleden geen vergoeding geven. Wat opvalt is het grote aantal korfbaltopclubs dat hun trainers/coaches geen vergoeding geeft.

Volleybal- en hockeyclubs halen grootste deel inkomsten uit sponsoring

Voornamelijk de volleybaltopclubs halen het grootste deel van hun inkomsten uit sponsoring. In iets mindere mate geldt dit ook voor de hockeyclubs. De korfbal- en waterpolotopclubs halen de meeste inkomsten uit contributie.

Behoeftte aan ondersteuning bij sponsoring en commercie

Een groot deel van de topclubs geeft aan dat zij voornamelijk behoefte hebben aan ondersteuning op het gebied van sponsoring en commercie. Ook ondersteuning op het gebied van financiën noemen veel clubs.

Meer dan acht op de tien topclubs maken al gebruik van het huidige ondersteuningsaanbod. Over het algemeen zijn de topclubs positief over de ondersteuning. Ze zijn het minst tevreden over de ondersteuning van de gemeente of de lokale sportorganisatie.

4.2 Vergelijking met 2021-2022

Voor veel van de onderzochte thema's zijn er geen opvallende verschillen zichtbaar ten opzichte van de 0-meting. De onderwerpen waar wel verschillen zichtbaar waren, beschrijven we hier onder.

Topclubs positiever over krachttrainings- en paramedische ruimtes

Over de kwaliteit, de beschikbaarheid en bereikbaarheid van de trainingsaccommodaties denken de topclubs hetzelfde als in het seizoen 2021-2022. Ze zijn wel positiever over de krachttrainingsruimtes en de paramedische ruimtes. Daarnaast is de gemeente in het seizoen 2023-2024 vaker eigenaar van de trainingsaccommodaties.

Topclubs tevredener over aantal trainers/coaches

De topclubs zijn dit seizoen tevredener over het aantal trainers/coaches van topteams dan in het seizoen 2021-2022. Over het carrièreperspectief voor trainers/coaches zijn ze dit seizoen iets minder negatief. Over de voorzieningen voor trainers/coaches zijn de topclubs negatiever dan in het seizoen 2021-2022.

Bezoekersaantallen in alle sporten gestegen, behalve bij hockey

In het handbal, korfbal, volleybal en waterpolo zijn de bezoekersaantallen van de wedstrijden van de topteams gestegen. In alle sporten zijn de gemiddelde toegangsprijzen voor wedstrijden gestegen.

Meer inkomsten uit sponsoring

De topclubs halen dit seizoen meer inkomsten uit sponsoring dan in het seizoen van 2021-2022. Dit is een goede ontwikkeling voor de professionalisering. Uit sponsorgelden zijn namelijk meer inkomsten te halen dan uit contributie, horeca of andere bronnen. Deze inkomsten kunnen bijdragen aan de verdere professionalisering van de clubs.

Meer clubs betalen spelers en trainers/coaches niet

Het percentage topclubs dat zijn spelers en trainers/coaches geen vergoeding geeft, is hoger dan in het seizoen van 2021-2022. Dit is geen goede ontwikkeling voor de professionalisering.

4.3 Disclaimer vergelijking

In het seizoen 2021-2022 golden nog coronamaatregelen. Uit de Monitor Sport en corona van het Mulier Instituut bleek dat de coronamaatregelen gevolgen hadden voor de breedtesport, maar in mindere mate voor de topsport. De topsportcompetities, -wedstrijden en -trainingen mochten doorgaan. Op de topclubs waren wel enkele maatregelen van toepassing in het seizoen 2021-2022 die invloed kunnen hebben gehad op de uitkomsten van de O-meting (Dopheide et al., 2021).

Zo was in september 2021 een coronatoegangsbewijs nodig voor professionele sportwedstrijden en topcompetities. Vanaf november 2021 was publiek helemaal niet meer toegestaan bij topsportwedstrijden. Dit duurde tot 25 januari 2022. Van 26 januari tot 17 februari werd dit versoepeld en mocht een derde van de maximale bezetting aanwezig zijn. Deze maatregel zorgde voor een vermindering van de verkoop van toegangskarten.

Daarnaast hadden alle clubs, en daarmee ook de topclubs, te maken met uitval van vrijwilligers en leden. Met name bij de veldsporten was de afname in vrijwilligers groot (Dopheide et al., 2021).

Het is dan ook waarschijnlijk dat de aandacht van topclubs in het seizoen 2021-2022 niet lag bij professionalisering, maar eerder bij het werven van genoeg leden en vrijwilligers en bij het genereren van voldoende inkomsten.

Bronnen

Ministerie van VWS, VSG, VNG & NOC*NSF (2019).

Topsport die inspireert.

Ministerie van VWS, VNG, VSG, NOC*NSF & POS (2023).

Hoofdpijnen Sportakkoord II Sport versterkt.

Team Sportakkoord (2022).

Plan van aanpak versterken topteamsportcompetities en topclubs 2032.

Dopheide, M., Van Suijlekom, S. & Balk, L. (2021).

De Nederlandse topsport. In I. Pulles, P. van Eldert, & H. van der Poel (Reds.), *Monitor Sport en corona IV: de gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector* (pp. 51-59). Mulier Instituut.

Bijlage 1 – Verdeling functies

Tabel B1.1

Verdeling (betaald, vrijwillig, geen) van functies binnen topclubs in vergelijking met 2021-2022

(in procenten, n=47)

Functie		Totaal	Handbal	Hockey	Korfbal	Volleybal	Waterpolo
Technisch manager	Betaald						
	2023-2023	34%	18%	100%	38%	25%	25%
	2021-2022	14%	5%	60%	0%	18%	0%
	Vrijwillig						
	2023-2023	49%	47%	-	50%	75%	63%
	2021-2022	44%	41%	20%	80%	65%	14%
	Geen						
	2023-2023	17%	35%	-	13%	-	13%
	2021-2022	42%	55%	20%	20%	18%	86%
Verenigingsmanager	Betaald						
	2023-2023	34%	29%	100%	38%	13%	25%
	2021-2022	32%	10%	90%	10%	24%	7%
	Vrijwillig						
	2023-2023	17%	24%	-	50%	38%	13%
	2021-2022	32%	29%	0%	50%	53%	21%
	Geen						
	2023-2023	49%	49%	-	13%	50%	63%
	2021-2022	44%	62%	10%	40%	24%	71%
Commercieel manager	Betaald	21%	12%	17%	38%	38%	13%
	Vrijwillig	34%	41%	67%	25%	13%	25%
	Geen	45%	47%	17%	38%	38%	63%
Vertrouwenspersoon algemeen	Betaald						
	2023-2023	2%	6%	-	-	-	-
	2021-2022	4%	-	-	-	12%	-
	Vrijwillig						
	2023-2023	94%	94%	100%	100%	75%	100%
	2021-2022	86%	90%	100%	100%	76%	79%
	Geen						
	2023-2023	4%	-	-	-	25%	-
	2021-2022	10%	10%	-	-	12%	21%

Vertrouwenspersoon
specifiek voor topsport

Betaald

2023-2023	-	-	-	-	-	-
2021-2022	3%	-	-	1%	6%	-

Vrijwillig

2023-2023	19%	12%	17%	13%	13%	50%
2021-2022	15%	15%	10%	1%	29%	7%

Geen

2023-2023	81%	88%	83%	88%	88%	50%
2021-2022	82%	85%	90%	98%	65%	93%

Bron: Mulier Instituut/bonden/NOC*NSF, Online bevraging via e-mail (2022).

De topclubs konden ook nog aangeven dat ze over andere functies beschikten. Hierbij noemden ze bijvoorbeeld de clubkadercoach, een betaalde trainer en coach, en een jeugdprofessional.

A large, thick, orange abstract line that starts at the top left, loops around, and then curves downwards towards the bottom right, dominating the left and center of the page.

Maaïke Heerschop
m.heerschop@mulierinstituut.nl

Amilia Aarnink
a.aarnink@mulierinstituut.nl

Lisanne Balk
l.balk@mulierinstituut.nl